WIKIPEDIA

Standaardkantonees

Standaardkantonees of **Guangdonghua** is het bekendste dialect uit de Kantonese taal. Het Standaardkantonees wordt samen met het Standaardmandarijn gebruikt op scholen, radiozenders en televisiezenders in Hongkong en Macau. Het is ook de omgangstaal in het Hongkongse en Macause parlement.

- Sino-Tibetaanse talen
  - Chinese talen
    - Kantonees
      - Yuehaihua
        - **Guangdong-dialect/Standaardkantonees**

Standaardkantonees	
Naam (taalvarianten)	
Vereenvoudigd	广府话
Traditioneel	廣府話
Pinyin	Guǎngfǔhuà
Jyutping (Standaardkantonees)	gwong2 fu2 waa2
Zhuyin	ㄍㄨㄤˇ ㄈㄨˇ ㄏㄨㄚˋ
Standaardkantonees	IPA: [kwɔːŋ fuː waː]
HK-romanisatie (Standaardkantonees)	Kwong Fu Wah
Yale (Standaardkantonees)	gwong2 fu2 wa2
Dapenghua	IPA: [kwɔːŋ fuː waː]
Chaozhouhua	IPA: [kɔːŋ huː uːɛ]
Peng'im (Chaozhouhua)	guang2 hu2 ue7
Shanghainees	[kuɑ̃ fu uo]
Andere benamingen	Guangdonghua 廣東話 (Guangdong-dialect) Shengchenghua 省城話 (provinciehoofdstad-dialect)

Inhoud

Geschiedenis

Het dialect vindt zijn oorsprong in Guangdong. Door emigratie van de Kantonezen (Guangdongnezen) is het dialect verspreid over Macau, Hongkong en Zhuhai. Vanaf de jaren '50 van de twintigste eeuw rukte het Standaardkantonees op en verdrong het Waitau-dialect en het Hongkong-Hakka, dat in Hongkong de dialecten waren van de autochtone Hongkongers. Standaardkantonees werd populair door de radio en de televisie. In Hongkong wordt door de stedelijke bewoners Hongkong-Kantonees gesproken, wat qua tonen en grammatica met het Standaardkantonees verwant is.

Standaardkantonees in Nederland

De eerste Chinese havenarbeiders die vanaf 1911 naar Nederland kwamen, brachten het Standaardkantonees naar Nederland. (Geschiedenis van de Chinezen in Nederland). In de jaren zeventig van de twintigste eeuw immigreerden Kantonezen in groten getale naar Nederland. Deze werkten voornamelijk in de vele Chinese restaurants die in Nederland vanaf de jaren zeventig steeds populairder werden. Vaak werd het Standaardkantonees als voertaal gebruikt (de meeste Chinese immigranten toentertijd hadden een Kantonese achtergrond). Veelal leidden deze Kantonezen een gesegregeerd bestaan, waardoor ze slecht Nederlands spraken. Hierdoor werden er eigen uitspraken bedacht voor Nederlandse woorden. Deze *Holland-Standaardkantonese* woorden worden elders zelden gebruikt.

Nederlands	Holland-Standaardkantonees	geschreven in Hanzi	geschreven in jyutping	IPA
dorp	Fauw Chaj	埠仔	fau6 zai2	
gehaktbal	Kaa Hak Pôh (Pôh=bal)	假克波	gaa hak bo	
ijsje	ij sie	哎時	aai si	
appelflap	ping koh paj	苹果批	ping go pai	
kindje	Kíen Chìe	堅字	gin zi	
ziekenfonds	Síe kun Fóng	思根風	si gan fung	
de koning(in) der Nederlanden	Hôh Láan Wôong	荷蘭皇	ho laan wong	
sinterklaas	Sing Taa Klaa Sie	升打(加啦)時	sing1 daa1 glaa1 si4	
zwarte piet	Sie Waa Taa Piet	時哇打撇	si waa daa bit	
pasen	Kaj Taan Chiet (letterlijk: eierfeest)	雞蛋節	gai daan zit	
locker	Lôok Kaa	駱架	lok gaa	
alarm	Aa Laa Lam	阿啦凜	aa2 laa1 lam5	
GVD	K'at Faa Tám	咳化(擔)	kat faa dam	
Kerstster (plant)	Sing Taan Faa	聖誕花	sing daan faa	
Albert Heijn	Aa Poow Heng	阿煲輕	aa bou heng	
de Bijenkorf	Ping Kôh Lôh Fòe	兵歌羅符	bing1 go1 lo4 fu6	
Jamin	Chíem Sìe	尖使	zim si	
Hema	Héej Màa	希罵	hei1 maa4	
Lidl	Líe Toow	離導	li1 dou4	
C1000	Sie Yat Tsien (letterlijk: C (op z'n Engels), duizend)	一千	si1 jat1 cin1	
Jumbo	Chan Poow	真保	zan1 bou2	
Den Haag	Téng Hak	盯克	deng1 hak1	
Amsterdam	Amsie	暗使	am1 si2 of am1 si2 dam1	
Rotterdam	Laa Laa Tam		laa1 laa4 dam1	

Utrecht	Uu Taa Lek	啦啦(擔) (如)打叻	yu3 daa4 lek1	
Breda	Paa Láaj Tǎa	霸拉打	baa4 laai1 daa2	
Maastricht	Maa Staa Lík	嗎(使打)瀝	maa staa lik	
Groningen	Kàa Lóow Ning Kan	假撈寧根	gaa lou ning gan	
Den Bosch	Tèng Possie	盯波時	deng bo si	
Roermond	Lóe Mong	(露)夢	lu mung	
Zeeland	Seej Laan	肆蘭	sei1 laan4	
Brabant	Paa Laa Pang	霸喇辦	baa laa bang	
Zuid-Holland	Sui Hoh laan	?呵蘭	?1 ho2 laan4	[sœy̌ hɔ la:n]
Noord-Holland	Nôh Ho laan	懦呵蘭	no6 ho2 laan4	[nɔ hɔ la:n]

Hanzi

Standaardkantonees wordt in hanzi geschreven. Doordat er een groot verschil is tussen spreek- en schrijftaal binnen deze taal zijn er in de loop der jaren nieuwe Chinese karakters ontstaan die alleen gebruikt worden om de spreektaal op schrift te stellen. Dit schrift wordt "粵字" genoemd. Dit op schrift gestelde spreektaal is informeel en wordt daarom alleen gebruikt bij tekenfilms, Kantonese opera en strips. Bij formele aangelegenheden moet men de standaard schrijftaal hanteren die door zowel Standaardkantoneestaligen, als andere Chineestaligen begrepen wordt. Er zijn enige uitzonderingen waarbij de Hongkongse en Macause lokale overheid de spreektaal op schrift stelt door middel van spreektaaltekens; dit is bijvoorbeeld te zien in overheidspropaganda. In een overheidspromotie tegen drugsgebruik werd het motto "企硬, Take嘢衰硬, 向毒品說不" (*Sta stevig, drugsgebruiken is dom, zeg 'nee' tegen drugs*) gebruikt. '企' betekent in hanzi 'staan', maar het wordt vooral Standaardkantonees gebruikt. '嘢' betekent ding in het Standaardkantonees.

Nederlands	geschreven in Hanzi	geschreven in jyutping	IPA
een beetje	乜	zit8, di1 of dit7	
die	嗰啲	go di	
ding	嘢	je	
het natuurlijk bewegen van de armen tijdens het lopen	揈	fing3	
losgeraakt	甩	lat7	[lɐt˥]
pier/haven	埠	fau6 (schrijftaal) of bou6 (spreektaal)	
hij/zij/het	佢	keoi5	
door	畀	bei2	
achtervoegsel om te benadrukken dat het om meerdere personen gaat	哋	dei⁶	
kleineren	咄	dat7	
zijn (werkwoord)	喺	hai6	

Romanisatie

Standaardkantonees kan worden geschreven in Chinese karakters (hanzi), Jyutping en Yale (romanisatie) en soms ook in Internationaal Fonetisch Alfabet.

Transcriptiesystemen voor het Standaardkantonees

- Guangdong Romanization
- Hong Kong Government Cantonese Romanisation
- Jyutping
- Meyer-Wempe
- Sidney Lau romanisation
- S. L. Wong (phonetic symbols)
- S. L. Wong (romanisation)
- Standard Cantonese Pinyin
- Standard Romanization
- Yale (romanisatie)

Standaardkantonese media in Nederland

- Snelle berichten Nederland-China (inmiddels opgeheven)
- Chinese Radio & Television Amsterdam
- Evangelische Omroep Chinese Radio Programma (inmiddels opgeheven)

Standaardkantonese media in de wereld

- TVB
- HKATV
- Cable TV Hong Kong
- CRHK
- Metro Broadcast
- RTHK Radio 1
- RTHK Radio 2
- RTHK Radio 5
- Teledifusão de Macau
- Radio Vilaverde Lda
- GZTV
- Chinese Radio New York
- KAZN
- WNWR
- WYFR
- CHMB (AM)
- Fairchild Group
- Maleisische TV3

- Astro Wah Lai Toi
- Jia Yu Channel
- London Huayu

Klanken met karakters die zo in het Standaardkantonees worden uitgesproken

Het is een Nederlands fonetische spelling. De vetgedrukte karakters worden zelden in niet-Kantonese dialecten gebruikt.

Klanken die in het Standaardkantonees voorkomen:

- aa 亞 | aang 罌 | aan 晏

- bpoen 本
- bpaak 白
- bpien 變

- chaauw 炒
- chauw 周
- chaang 橙 | chaan 產 | chaam 參
- chan 真 | chang 爭 | cham 怎
- cheng 鄭 | cheh 謝
- chik 織
- chiet 節 | chien 戰 | ching 整
- chong 中 | chok 族
- chôong 藏 | chôk 作

- faat 法 | faan 反
- fan 分 | faj 費
- fôong 方
- fong 風 | fok 福

- gauw/kauw 九
- gaauw/kaauw 教

- gan/kan 近 | gam/kam 金
- gaam/kaam 減

- haa 下 | haam 鹹 | haak 客
- hap 合 | hat 乞 | hak 黑 | hang 幸
- haang 坑
- hong 紅 | hok 哭
- hôt 喝 | hôk 鶴 | hôong 康

- jaa/yaa 也 | jaang/yaang
- jat/yat 日
- jie/yie 衣 | jiet/yiet 熱 | jiem/yiem 炎
- jik/yik 翼

- kaat 咭 | kaak 喀
- kan 斤 | kam 金 | k'ap 級
- kik 極
- kiet 結
- kôk 國 | kwôk 角 | kôn 干 | kôong 講

- laai 賴 | laat 辣 | laak 肋 | laam 男
- laauw 撈
- lauw 流
- lam 林 | lak 勒 | lat 甩
- lek **叻** | leng **靚**
- lik 力
- liet 列 | liem 臉
- long 龍 | lok 六
- lôong 狼 | looi 耐

- maai 賣 | maat **抹** | maan 曼

- mang 盟 | mak 墨 | man 文 | mat 物
- meh **咩**
- meej 美
- mong 夢
- môong 忘

- naai 乃 | naam 南
- nang 能
- nong 農
- nôoi 内
- ngoh 鵝
- ngôok 岳
- ngaa 瓦
- ngaauw **咬**
- ngauw 牛

- oow 澳
- oh 柯
- ôk 惡

- paai 牌 | paang 崩|
- piew 表 | piet 別
- ping 平
- pôong
- poh

- p'aang 鵬
- p'ien 篇
- p'aa 爬
- p'oh 破

- saauw 哨
- sauw 手
- saa 沙 | saai 曬 | saang 生 | saan 山
- saj 西 | sat 室 | sak 塞

- sing 聲 | sik 色
- sien 仙 | siem 閃
- song 送| sok 熟
- sôong 喪 | sooi 鰓| soow 數
- sôk 朔

- taat 達
- tak 得
- tang 等
- t'an 吞
- tok 讀
- tong 同
- tôong 湯
- tsam **沉**
- tsien 前 | tsing 請

- waa 娃 | waang 横 | waan 環 | waak 或
- wan 雲 | wak | wat 核
- woh 和
- wôh 窩
- wôk 獲 | wôong 黃

- yaa 也 | yaak ?
- yan 人 | yap 入 | yat 一
- ye 夜 | yeng 贏
- yeuk 藥 | yeung 樣
- yun 閏 | yeuj/yuj 裔
- yok 肉 | yung 用
- yuu 雨 | yuun 元 | yuut 月

Enige voorbeelden

Lijst van verschillen in uitspraak van Chinese karakters in drie dialecten

Nederlands	Dapeng	Standaardkantonees	Standaardmandarijn

twee	Ngie 二	Yie 二	Ur/er 二
drie	Sam 三	Saam 三	San/san 三
vier	Sie 四	Seej 四	Ss/Si 四
tien	Sáp 十	Sap 十	Sj/shi 十
honderd miljoen	Jak 億	Jik 億	Ie/yi 億
kleur	Sak 色	Sik 色	Suh/se 色
groen	Lók 綠	Lok 綠	Luu/lü 綠
ruilen	Óen 換	Woen 換	Goewan/huan 換
groot	Táai 大	Taai 大	Daa/da 大
goed	Haauw 好	Hoow 好	Haauw/hao 好
geen	**Maauw** 冇	**Moow** 冇	Boe/bu 不
begrijpen	Mang Pák 明白	Ming Paak 明白	Ming Baj/ming bai 明白
de deur openen	Foej Moen 開門	Hooj Moen 開門	Káaj Men/kai men 開門
Shanghai 上海	Sôong Foej 上海	Seung Hooj 上海	Sjang Haaj/Shanghai 上海
hij他/zij她/het它	**Hie** 佢	**Keui** 佢	Taa/ta 他/她/它
lange tijd	**Kauw** 久	Looi 耐	**Djuw/jiu** 久
chinese achternaam Zhang,Cheung 張/张	Chôong 張	Cheung 張	Djang/zhang 張
vroeg	Chaauw 早	Choow 早	Chaauw/zao 早
auto, kar	Chaa 車	Cheh 車	Tjuh/Che 車

Nederlands	Standaardkantonees
Goedendag	Choow San *of* Neej hoo
hallo/hoi (opnemen telefoon)	Wai
Heb je al gegeten?	Neej sik Cho yeh mee Aa?
Nederland	Hollaan
ik	Ngo
jij	Neej
hij/zij	Keuj
wij	Ngo Deej
jullie	Neej Deej
zij	Keuj Deej
Ik heet Willem.	Ngo kieuw Willem.
Ik heb honger.	Ngo hoo dhong ngoh.
ik weet het niet	Ngo M Chi do
Hij/Zij zit te telefoneren	Keuj teng kan tien waa.
Mijn vader is er niet.	Ngo aa baa m hai do.

Ik wil graag een bak Koe Loow Yok bestellen	Ngo seung yiew yat hap Koe Loow Yok.
Laten we dimsum gaan eten!	Pat yuu ngo deej heuj yam chaa aa.
Zullen we met de trein naar Amsterdam gaan?	Ngo deej tjoh foh cheh heu Ah Moo Si Tak Tan, hoow m hoow aa?
sorry!	Teuj M Chuu.
bedankt!	M Kooj Saaj!
dankuwel! (bij het krijgen van een geschenk)	To Che Saaj!
Hoe gaat het met jou/U?	Neej diem (yeung) aa?
Ik heb het heel druk.	Ngo hoo mong aa.
Ik vind dat (niet) leuk.	Ngo (m) chong yie.
Ik moet poepen	Ngo yiew O sie.
Ik hoef vandaag niet te werken	Ngo kam yat m saj faan kong.
Hij laat een scheet	Keuj fong phee.
Ik ga nu studeren	Ngo jie ka wan su
Borden (af)wassen	Sai woen

Zie ook

- Kantonees braille

Externe links

- Cursus Standaardkantonees (Engels en Internationaal Fonetisch Alfabet) (http://www.cantonese.ca/)
- Cursus Standaardkantonees (Engels en Yale (romanisatie)) (http://www.chinese-lessons.com/cantonese/index.htm)
- Standaardkantonese woordenlijst (Engels en Jyutping) (http://www.cantonese.sheik.co.uk/)
- RTHK over Laanyam en etc. (http://www.rthk.org.hk/elearning/bettercantonese/)